

Kaj so nadpomenke in kaj podpomenke?

Ključne besede

- nadpomenka
- podpomenka

1. Oglej si fotografijo, razmisli in odgovori.

- Kaj je na fotografiji? **Prenosni računalnik, pametni telefon.**
- Katere pripomočke za ohranjanje, zapisovanje in druge vrste obdelave informacij bi lahko še dodal? **Tablični računalnik, elektronska tabla, digitalni fotoaparati ...**
- Kako bi lahko poimenoval vse te pripomočke: tehnologija materiala, kemijska tehnologija ali informacijsko-komunikacijska tehnologija? **Informacijsko-komunikacijska tehnologija.**

2. Preberi nepopolno besedilo in ga dopolni z besedama *širši* in *ožji*.

Besede *prenosni telefon, pametni telefon, prenosni računalnik, tablični računalnik* so besede, ki imajo **ožji** pomen kot informacijsko-komunikacijska tehnologija. Pravimo jim podpomenke. Besede *informacijsko-komunikacijska tehnologija* pa imajo **širši** pomen. Pravimo jim nadpomenka.

3. Napiši besede s širšim pomenom.

- kilogram, dekagram, gram, miligram **merska enota/utežna mera**
- brezrokavnik, hlače, suknjič, krilo **oblačilo**
- seštevanje, odštevanje, množenje, deljenje **računska operacija**
- violina, klavir, harmonika, flavta **glasbilo/instrument**

4. Preberi povedi in napiši, ali so podčrtane besede *nadpomenke* ali *podpomenke*.

- Učenci so na športnem dnevu tekmovali v atletiki. Pomerili so se v teku na 60 m in 600 m.

Prva podčrtana beseda je **nadpomenka**, druga

pa **podpomenke**.

b) V naši družini so ribe pogosto na jedilniku, najraje pa imamo pečene sardele.

Prva podčrtana beseda je **nadpomenka** ..., druga

pa **podpomenka** ...

c) Moja babica jedem pogosto dodaja popper, zelo rada pa uporablja tudi druge začimbe.

Prva podčrtana beseda je **podpomenka** ..., druga

pa **nadpomenka** ...

5. K besedi *šport* pripiši nekaj podpomenk.

smučanje, plavanje, nogomet, košarka, golf, hokej ...

6. Opazuj slike. Na črto napiši nadpomenko za posamezne skupine predmetov oz. bitij.

(domača) žival

obувalo

vozilo

7. Pripravite se na delo v skupinah. Tekmujte v iskanju podpomenk k nadpomenkam v prejšnji nalogi. Učitelj naj določi čas tekmovanja. Primerjajte napisane besede. Katera skupina je napisala največ podpomenk? Kateri nadpomenki ste našli največ podpomenk? Kateri pa najmanj? Zaka?

Muha je žuželka pa tudi žival. Katera beseda je tu nadpomenka in katera podpomenka?

avto, avtobus, tovornjak, helikopter, avion, balon, tramvaj, kamion, vlak, kolo, motor, ladja ...

8. Besede prepisi na ustrezno mesto v preglednici. Dodaj še nekaj svojih besed.
prijateljica – Sara, tovornjak – vozilo, električar – poklic, pokrajina – Štajerska,
Evropa – celina

NADPOMENKA	PODPOMENKA
prijateljica	Sara
vozilo	tovornjak
poklic	električar
pokrajina	Štajerska
celina	Evropa

9. Dopolni preglednico.

NADPOMENKA	TRI PODPOMENKE
ptica	vrabec, sinica, sokol ...
planet	Jupiter, Mars, Saturn
kuhinjska naprava	opekač, palični mešalnik, kuhinjski robot ...
geometrijski lik	krog, trikotnik, kvadrat
iglavec	smreka, macesen, bor ...

10. Razmisli in povej, v katerem primeru bi uporabil nadpomenko in v katerem podpomenke.

- Danes sem na tržnici kupil zelenjavo za današnje kosilo.
 - Danes sem na tržnici kupil korenje, por, cvetačo in paradižnik za današnje kosilo.
- Nadpomenko rabim, če želim poimenovati skupino besed.
 - Podpomenko rabim, če želim poimenovati posameznega predstavnika skupine.

POMENSKA POVEZANOST BESED			
IME BESEDE	<u>enopomenka</u>	<u>nipomenka</u>	<u>nadpomenka</u> – <u>podpomenka</u>
ZNAČILNOST	<u>en pomen</u>	<u>več pomenov</u>	<u>širši pomen</u> – <u>ožji pomen</u>
PRIMER	<u>npr. matematika</u>	<u>prst, roka, svila</u>	<u>npr. zelenjava</u> – <u>korenje</u>

Dopolni in pomni.

Nadpomenka je beseda s širšim pomenom, npr. *informacijsko-komunikacijska tehnologija* je nadpomenka za tablični računalnik, pametni telefon, prenosni računalnik. Nadpomenko uporabimo, kadar želimo z eno besedo oz. besedno zvezo poimenovati skupino besed. Pogosto jo uporabimo, kadar se želimo izogniti ponavljanju iste besede.

Podpomenke so besede z ožjim pomenom, npr. *tablični računalnik, pametni telefon* sta podpomenki za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo. Podpomenke uporabljamo, kadar želimo natančno poimenovati posamezne predstavnike skupine.

Leopold Suhodolčan: O dečku, ki je jezdil ograje

V zvezek napiši **avtorja in naslov** ter naredi naslednje naloge:

- 📖 O čem pripoveduje besedilo? **Prepiši prvi dve povedi** iz berila. (Temu rečemo tudi **uvod** v besedilo.)

Vem za dečka, ki je dan in noč jezdil ograje, podnevi naše in sosedove, ponoči sanjske. Tako smo mislili mi, sam pa je mislil drugače.

- 📖 Izpiši besede, s katerimi je deček poimenoval ograjo.

Najhitrejši kavbojski konj, divji bizon, slon, kamela, bivol, divji konji, žirafa.

- 📖 Poišči nadpomenko besedam za ograjo, ki si jih prej izpisal. **ŽIVAL**

- 📖 Odgovori v celi povedi: Protipomenka besede *skočiti* je počepniti/mirovati.

Sopomenka za *junaški jezdec* je (pogumen) deček, ki jezdil ograje.